

PROFESINIS RENGIMAS: BENDRŲJŲ GEBĖJIMŲ UGDYMAS UNIVERSITETE

Nijolė Bankauskienė¹, Egidijus Nedzinskas²

¹Kauno technologijos universitetas, ²Mykolo Romerio universitetas

Anotacija

Šiame straipsnyje analizuojamos Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės ir policijos veiklos bakalauro studijų programos bendrojo lavinimo dalykų dalys, išryškinant jose bendrųjų gebėjimų plėtotę. Tuo remiantis visose universitetinėse programose yra didelis dėmesys skiriamas bendrųjų gebėjimų ugdymui. Tai aktualu rengiant įvairios srities specialistus, tarp jų ir policijos pareigūnus. Dažnai edukologams kyla klausimas, kaip ugdyti būsimą specialistą, kad jis pasižymėtų gebėjimu adaptuotis greitai besikeičiančioje, kupinoje iššūkių visuomenėje, turėtų sukaupęs būtiną kiekį žinių, gebėtų jas taikyti įvairiose praktinėse situacijose, gebėtų analizuoti, interpretuoti ir numatyti tolimesnį savo karjeros kelią. PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: policijos pareigūnas, studentas, bendrieji gebėjimai, bakalauro studijų programa.

Įvadas

Ugdymas-svarbiausias žmogaus tapimo veiksnys. Jo vaidmuo mūsų gyvenime tolydžiau auga (V.Jakavičius, 1998). Ugdymas - asmenybę kuriantis žmonių bendravimas sąveikaujant su aplinka bei žmonijos kultūros vertybėmis. Ugdymo sąveikos apimtis didelė, ji apima auginimą, švietimą, mokymą, lavinimą, auklėjimą, formavimą. Ugdymas vyksta derinant veiklą, bendravimą, bendradarbiavimą, santykius ir sąveiką. Galima skirti dvi ugdymo puses: išorinę (pedagoginius ugdymo veiksmus) ir vidinę (ugdymo vyksmus) (L.Jovaiša, 2002). Norint įgyvendinti pagrindinį ugdymo tikslą - ugdyti darnią, dvasingą, tobulą asmenybę (L.Jovaiša, 2002), svarbu formuoti dorines nuostatas ir jas atitinkančią elgseną. Žinios, mokėjimai, įgūdžiai, įgytos aukštojoje mokykloje, turi suformuoti visapusiškai išprususią asmenybę, žmogų, galintį planuoti, analizuoti veiksmus, tinkamai ir atsakingai vadovauti kitų asmenų veiklai.

Kad būsimas specialistas pereitų ribą nuo žinojimo iki praktinio žinių taikymo, nuo idėjinės iki naudojimosios teorijos, nuo gebėjimo atpažinti iki sugebėjimo analizuoti ir integruoti turimą informaciją, demonstruoti aukštą bendrakultūrinę kompetenciją, į policijos pareigūnų ugdymo procesą turi būti įtraukta ne tik daug įvairių modulių, derinančių teoriją su praktika, bet ir sudarytos sąlygos pasireikšti dorinėms nuostatom.

Aukštojoje mokykloje įgytos žinios, mokėjimai, įgūdžiai turi suformuoti visapusiškai išprususią asmenybę, žmogų, galintį planuoti, analizuoti veiksmus, tinkamai ir atsakingai vadovauti kitų asmenų veiklai. Tam reikia įgyti atitinkamą kompetenciją ir kvalifikaciją, kad būsimas specialistas pereitų ribą nuo žinojimo iki praktinio žinių taikymo bei gebėjimo analizuoti ir integruoti turimą informaciją, demonstruoti aukštą bendrakultūrinę kompetenciją. Į jų ugdymo procesą turi

būti įtraukta daug įvairių modulių, derinančių teoriją su praktika, formuojančių požiūrius ir įsitikinimus.

Šių dienų žmogaus ugdymas palaipsniui virsta saviugda ir tęsiasi visą gyvenimą. Tai esminė jo tapimo, jo kelio į brandą dalis. Svarbu perimti kultūrinį paveldą, jį pažinti, patirti, atrinkti ir kūrybiškai tęsti bei plėtoti. Todėl visose universitetinėse aukštojo mokslo programose yra akcentuojami 4 švietimą grindžiantys principai: humaniškumas, demokratiškumas, nacionalumas ir atsinaujinimas. Taip atskleidžiama erdvė sąveikai tarp individo ir visuomenės su savo kultūra. Visa tai suvokiama, kaip nuolatinė kaita.

Apie policijos pareigūnų rengimą universitetinėje aplinkoje rašė ir šią problemą nagrinėjo: G.E.Rush (1991), D.Osborne ir T.Gaebler (1992), F.Denis (1995), M.Pagon, B.Vrijent-Novak (1996), R.Kalesnykas, (2000), R.Tidikis (2002), A.Laurinavičius (2002), R.Kalesnykas (2003), W.F.Walsh (2002), V.Smalskys (2002), V.Smalskys (2008), V.Smalskys (2002), G.Bubnys, V.Smalskys (2005), S.Greičius, R.Nagrockas (2005), K.Vitkauskas (2005), V.Smalskys (2007), V.Valeckas, A.Uleckas, P.Vepšta (2007), E.Nedzinskas, A.Janušauskas (2007), E.Nedzinskas (2007), A.Janušauskas, E.Nedzinskas (2008), V.Smalskys (2008), N.Bankauskienė, E.Nedzinskas, A.Janušauskas (2009), E.Nedzinskas (2009), E.Nedzinskas, N.Bankauskienė (2009), N.Bankauskienė, E.Nedzinskas (2010), N.Bankauskienė, E.Nedzinskas, A.Janušauskas (2010).

Tačiau analizuojant mokslinę literatūrą pasigendama straipsnių, kuriose būtų analizuojamos universitetinės mokyklos atskiros specialybių programos, kuriose dėmesys būtų skiriamas ne tik būsimojo specialisto dalykiniam parengimui, bet ir bendrųjų gebėjimų ugdymui.

Svarbu rasti programos tikslo, uždavinių, temų, dalykinių žinių, pažintinių gebėjimų, praktinių bei bendrųjų gebėjimų dermę.

Bandoma atsakyti į tokius aktualius probleminius klausimus:

- ar Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės ir policijos veiklos programoje, šalia specialybinių gebėjimų, akcentuojama bendrųjų gebėjimų ugdymas?
- kaip būsimeji Teisės ir policijos veiklos studijų programos studentai vertina bendrųjų gebėjimų ugdymą aukštojoje mokykloje?

Tyrimo tikslas – išanalizuoti profesinio rengimo bendrųjų gebėjimų ugdymą universitete.

Tyrimo uždaviniai:

- ištirti Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės ir policijos veiklos programos, rengiančios policijos pareigūnus, turinį, akcentuojant bendrųjų gebėjimų ugdymą;
- atlikti kiekybinį tyrimą, išryškinant studentų požiūrį į bendrųjų gebėjimų ugdymą analizuotoje programoje.

Taikyti šie tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, dokumentų analizė, aprašomoji statistika, content (turinio) analizė. Studentų apklausa raštu atlikta 2009 metų balandžio – gegužės mėnesiais. Klausimyną sudarė du blokai - demografinis ir atviro bei uždaro tipo klausimai. Atsakymai į uždarus klausimus buvo apdoroti taikant aprašomosios statistikos metodus (B.Bitinas, 2006, L.Rupšienė, 2007, V.Žydzūnaitė, 2006), o atsakymai į atvirus klausimus content (turinio) analizės metodu (L.Rupšienė, 2007, V.Žydzūnaitė, 2006). Statistinė analizė atlikta bazių vadybos sistema „Microsoft Access 7.0 for Windows“. Studento (t) kriterijus taikytas hipotezei apie vidutinių reikšmių lygybę tikrinti. Duomenų skirtumas statistiškai reikšmingas, kai - $p < 0.05$.

Teoriniai bendrųjų gebėjimų ugdymo aspektai

Lietuvos aukštoji mokykla vadovaujasi Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatomis (2003), parengtomis įgyvendinant Mokymosi visą gyvenimą memorandumu (2001) ir Bolonijos deklaracija (1999) bei vėlesniais (Praha, Berlynas) dokumentais. Švietimo strategijos (Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatos, 2003) trečiajame ir ketvirtajame punktuose teigiama, kad „siekiant žinių, saugios ir konkurencingos ekonomikos prioritetų, reikia padėti ir asmeniui suvokti šiuolaikinį pasaulį, įgyti kultūrinę ir socialinę kompetenciją ir būti savarankišku, veikliu, atsakingu žmogumi, norinčiu ir gebančiu nuolat mokytis bei kurti savo ir bendruomenės gyvenimą, padėti asmeniui įgyti profesinę kvalifikaciją, atitinkančią šiuolaikinę technologijų, kultūros bei asmeninių gebėjimų lygį (...) nuolat tenkinti pažinimo poreikius, suteikti naujų kompetencijų ir kvalifikacijų, reikalingų jo profesinei karjerai ir gyvenimo įprasminimui“.

Todėl Lietuvos aukštoji mokykla šiandien akcentuoja kompetenciją plėtojančių studijų programų rengimą ir realizavimą. Jos turi remtis studentų kompetencijos (intelektinės ir praktinės veiklos) vystymu. Kaip nurodo P.Jucevičienė ir B.Simonaitienė (2008), „atskiras dėmesys gali būti skiriamas perkeliamųjų (iš vienos veiklos į kitą) kompetencijų ir gebėjimų vystymui“.

analizuojamoje literatūroje „perkeliamos“ kompetencijos yra įvardijamos kaip bendrosios kompetencijos.

Pagal 2005 m. liepos 22 d. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymą patvirtintos pagrindinių, specialiųjų profesinių ir vientisųjų studijų programų nuostatos (2005), kuriose nurodoma, kad programą sudaro trys tikslinės dalys. Vienoje iš jų – bendrojo lavinimo dalis, apimanti pasaulėžiūros ir bendros erudicijos aukštojo lavinimo dalykus, kurie nėra tiesiogiai susiję su reglamentuojamos krypties studijų turiniu; bendrajai erudicijai lavinti daugeliui studijų krypčių parenkami humanitarinių ir socialinių mokslų bei meno studijų dalykai, o humanitarinių ir socialinių mokslų studijų kryptims – ir fizinių bei biomedicinos mokslų dalykai.

Kaip nurodo N.Bankauskienė, A.Augustinienė ir N.Čiučiulienė (2009), programų rengėjai turi realistiškai nuspręsti ir planuoti, kokių dalykinių žinių suteiks programa, kokius pažintinius gebėjimus ugdys, kokius praktinius gebėjimus padės studentams tobulinti ir kokius perkeliamuosius (bendruosius) gebėjimus plėtos. Šiuo metu studijų proceso organizavimui ir optimizavimui reikšmingi gali būti šių autorių ir institucijų parengti tokie perkeliamųjų (bendrųjų) gebėjimų skirstymai:

Anot, S.Samulevičiaus, B.Simonaitienės, V.Stanišauskienės ir E.Katiliūtės (2007), universitetinė programa gali plėtoti šiuos perkeliamuosius (bendruosius) gebėjimus: mokymosi kaip mokytis, sisteminio ir kritinio mąstymo, savęs motyvavimo, kūrybiškumo ir problemų sprendimo; komunikacinius ir informacijos valdymo (kompiuterinio raštingumo ir darbo su duomenų bazėmis); reflektavimo bei pokyčių valdymo; prezentacijos ir karjeros planavimo; darbo organizacijoje ir lyderystės, bendradarbiavimo (su asmeniu ir komandoje), mokymosi partnerystės tinkle.

Pagal P.Jucevičienę ir B.Simonaitienę (2008), bendrąsias (perkeliamąsias) kompetencijas ir gebėjimus galima suskirstyti taip: asmeninės savybės (kūrybiškumas, atsakingumas, pilietiškumas), intelektualiniai gebėjimai (sisteminis, strateginis ir kritinis mąstymas), veiklos gebėjimas (tyrimas, etiniai ir vertybiniai sprendimų priėmimai, komunikacija, nuolatinis tobulėjimas, Žmogaus asmenybės pažinimas, komandinė veikla, konfliktų valdymas).

Pagal Europos Parlamento rekomendacijas Europos mokymosi visą gyvenimą kompetencijos (2001) yra šios: komunikacija gimtąją kalba, komunikacija užsienio kalba, matematinė kompetencija ir pagrindinės mokslo bei technologijų kompetencijos, informacinių technologijų žinojimas, mokymosi mokytis kompetencija, tarpasmeninė, tarpkultūrinė ir socialinė kompetencijos, pilietinė kompetencija, antrepreneriškumo kompetencija, kultūrinės raiškos kompetencija.

Išsami pateiktų bendrųjų (perkeliamųjų) kompetencijų ir gebėjimų analizė išryškino bendrąją jų dermę ugdymo procesui.

Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto programos bendrųjų gebėjimų analizė

Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės ir policijos veiklos (toliau - MRU VSF TPV) 4 metų programą baigę absolventai įgyja Teisės ir

policijos veiklos studijų programos bakalauro diplomą ir jiems suteikiama teisininko kvalifikacija. Rengiant policijos pareigūnus, jiems suteikiama humanitarinių ir socialinių, teisinių ir kitų mokslų žinių. Kompleksiniu šių žinių naudojimu siekiama lavinti būsimo policijos pareigūno loginius ir analitinius gebėjimus, supažindinti su skirtingomis kultūromis ir vertybėmis. Kaip teigia F.Denis (1995), policijos pareigūno išsilavinimas yra tarsi gaunamų žinių ir įgūdžių naudojimo menas, pažinimo ir analizavimo metodas. Tačiau susiduriama su viena iš neigiamų aukštojo policijos pareigūno išsilavinimo ypatybių: baigę studijas ir atėję dirbti praktinį darbą būsimi policijos pareigūnai, turėdami didelį fundamentalių žinių arsenalą, nesugeba tinkamai jų interpretuoti. Todėl jiems sunkiau prisitaikyti prie greitai kintančių profesionalios veiklos sąlygų. Didaktinis rengimo procesas turi nagrinėti problemų grupes, lyginti jas ir analizuoti, o ne remtis pavieniais praktikos atvejais. Vadinasi, policijos pareigūnas turi būti rengiamas kaip savarankiška ir kompetentinga asmenybė, galinti operatyviai priimti sprendimus padidėjusios rizikos sąlygomis (R.Kalesnykas, 2003). Teorinės žinios turi būti glaudžiai siejamos su praktika.

Teisės ir policijos veiklos programos paskirtis - rengti policijos įstaigoms kvalifikuotus vidurinės ir aukštesniosios grandies specialistus, kurie suvoktų bendrą Europos Sąjungos (toliau – ES), nacionalinės valstybinės ir visuomeninės santvarkos, viešosios tvarkos ir saugumo, nusikalstamumo užkardymo, prevencinės veiklos, eismo saugumo ir kitų policijai priklausančių veiklos sričių sistemą, žinotų savo – kaip policijos organizacijos nario – statusą ir gebėtų atlikti profesinės kompetencijos ribose policijos pareigūnams numatytas funkcijas ir vykdyti jiems pavestas užduotis.

Absolventams, baigusiems Teisės ir policijos veiklos programą, suteikiama teisė eiti A lygio pareigas vidaus reikalų statutinėse įstaigose bei dirbti teisininko darbą įvairiose valstybinėse ar privačiose institucijose. Baigus studijų programą mokymąsi galima tęsti Teisės ir policijos veiklos, teisės, teisės ir valdymo bei kitose socialinių mokslų srities magistrantūros programose.

Teisės ir policijos veiklos programos tikslas - parengti kvalifikuotą pareigūną, dirbantį visų lygmenų policijos įstaigose, atitinkantį ES reikalavimus. Programoje numatomų gebėjimų ugdymas, tai sugebėjimas vykdyti vidaus reikalų sistemos vadovų keliamus profesinius uždavinius; lojalumas profesijai, bendrauti ir spręsti praktines problemas ir situacijas; gebėjimas elgtis stresinėse situacijose (priimti tinkamą sprendimą); gebėjimas išklausyti; objektyvumas, nuolatinis naujų profesinių žinių siekimas; fizinis pasirengimas; noras tobulėti; darbas kolektyve (komandoje); kalbų mokėjimas, darbas su informacija ir informacinėmis technologijomis.

Programos struktūros ir modulio turinio tikslas yra:

1. Pasiiekti, kad studijų programos struktūra ir modulių turinys garantuotų teorinių žinių bei praktinių įgūdžių, reikalingų praktinėje veikloje, apimtį.

2. Parengti studentus taip, kad jie, baigę studijų programą sugebėtų pritaikyti Lietuvos Respublikos įstatymus ir normatyvinius dokumentus; gebėtų panaudoti specialias priemones, šaunamąjį ginklą ir kovinius veiksmus įstatymų nustatyta tvarka; gebėtų

panaudoti specialias priemones, šaunamąjį ginklą ir kovinius veiksmus įstatymų nustatyta tvarka; mokėtų bendrauti su piliečiais tipinėse ir netipinėse situacijose; sugebėtų vykdyti vidaus reikalų sistemos vadovų keliamus profesinius uždavinius.

Tam tikslui pasiekti reikalingi šie programos modulių dalykai: filosofija, pirmoji medicinos pagalba, religijotyra, specialybės kalba, psichologija, šeimos pedagogika, tarpasmeniniai konfliktai ir jų sprendimo strategija, logika ir mokslo metodologija, užsienio kalba, informatika, bendravimo psichologija, Lietuvos kultūros istorija, valdymo psichologija, politologija ir politinė sociologija.

Analizuojamos programos vidinių ryšių analizė rodo, kad egzistuoja tamprios sąsajos tarp dėstomų studijų dalykų modulių ir numatomų gebėjimų sėkmingo ugdymo.

Bendrųjų gebėjimų ugdymo tyrimas, rengiant policijos pareigūnus universitete

Rengiantis tyrimui išanalizuota MRU VSF TPV studijų programa. Išryškinti bendrieji šios programos gebėjimai.

Siekiant gauti platesnę informaciją, kaip formuojami ir plėtojami policijos pareigūnų bendrieji gebėjimai bakalauro studijose, reikia išsiaiškinti, kaip patys būsimeji specialistai vertina šį procesą. Straipsnio autoriai, norėdami rasti atsakymus į šiuos klausimus, atliko empirinį tyrimą. Pasirinktas apklausos raštu metodas (B.Bitinas, 2006, L.Rupšienė, 2007, V.Žydzūnaitė, 2006). Klausimai buvo suformuluoti, atsižvelgiant į programų teorinės analizės metu išskirtus bendruosius gebėjimus.

Tyrimas atliktas 2009 metų balandžio – gegužės mėnesiais, apklausus raštu MRU VSF TPV studijų programos studentus. Apklausoje dalyvavo 57 MRU VSF TPV studijų programos III kurso studentai. Daugiau kaip pusė dalyvavusių apklausoje raštu yra vaikinai (58 proc.) ir 42 proc. visų respondentų - merginos.

Pirmiausiai respondentams buvo užduotas klausimas, ar valstybės ūkiui, žvelgiant iš ekonominio taupumo pozicijų, reikėtų rengti plačios erudicijos ir kultūrinio išprusimo bei plataus akiračio specialistą.

Daugiau kaip pusė (58 proc., $p < 0,05$) visų respondentų šiai nuomonei pritarė. Beveik trečdalis (28 proc.) visų respondentų nurodė, kad būsiamam specialistui reikėtų suteikti gerų specializacijos pagrindų ir pateikti minimalų kiekį kultūrinės informacijos. Tik 14 proc. visų respondentų pasisakė už būsimojo specialisto siaurą specializaciją, orientuotą tik į specialybę.

Galima konstatuoti, mūsų apklausti studentai labiau akcentuoja plačios erudicijos ir kultūrinio išprusimo bei plataus akiračio specialisto rengimą.

Taip pat respondentai buvo paklausti apie bakalauro studijų trukmę. Turint omenyje, kad, rengiant plačios erudicijos ir išprusimo specialistą, reikia suteikti ne tik specializacijos žinių, bet ir išplėtoti bendruosius (perkeliamuosius) gebėjimus, programoje reikia modulių, kurių įvedimas prailgina studijų trukmę. 68 proc. ($p < 0,05$) visų respondentų pasisakė už ketverių metų studijas, trečdalis (30 proc.) palaikė nuomonę, kad

studijos trukmę trejus metus ir tik 2 proc. pasisakė už dvejus studijų metus.

Respondentai, atsakydami į trečiąjį klausimyną, pateikė savo argumentuotą nuomonę, kodėl jie siūlo tokią bakalauro programos trukmę. 68 proc. MRU VSF TPV studijų programos studentų, argumentuodami už ketverių metų bakalauro studijas, nurodė, kad:

- reikalingas bakalauro žinias per trumpesnę laiką sunku įsisavinti;
- dviejų ar trijų metų neužtektų, norint parengti aukšto lygio ir plačios specializacijos darbuotojus. Reikia laiko įsisavinti tiek teorinius dalykus, tiek išmoktas žinias pasitikrinti atliekant praktiką;
- jau vien žodis specialistas reiškia savo srities žinovas. Manau, įgyti tinkamų žinių ketverių metų laiko tarpo užtenka, tačiau ne mažiau;
- optimaliausias variantas per tokį laikotarpį įsisavinti bakalauro specialisto žinioms;
- keturi metai optimaliausias laikas įgyti tinkamą kvalifikaciją;
- specialistas – žmogus, turintis tam tikrų specialiųjų žinių, o per dvejus ar trejus metus, manau, gerą specialistą paruošti sunkiau nei per ketverius;
- per ketverius metus studentas gali neskubėdamas į viską įsigilinti, atlikti daugiau praktikos, subręsti pasirinktame dalyke;
- kadangi rengiamas plataus akiračio studentas, tai studijuojamų dalykų bus daugiau. Geriau mažiau dalykų per semestrą, bet turėtų būti keliama reikalavimai studijų kokybei.

Bet būta ir kitos nuomonės: net trečdalis visų respondentų pasisakė už trejų metų bakalauro studijas. Jie akcentavo specialybinių dalykų svarbą, kritiškiau vertindami bendrakultūrinių dalykų studijas. Kai kurie respondentai nurodė, kad per pirmuosius dvejus metus universitete yra mokomasi „daug nereikalingų bendrųjų dalykų“. Jie mano, kad jau pirmaisiais studijų metais reikėtų studijuoti ne tik bendruosius, bet ir specialybinius dalykus.

Respondentai buvo paprašyti pažymėti, kokių bendrųjų gebėjimų ir bendrauniversitetinių dalykų žinių turėtų įgyti studijų metais būsimasis absolventas.

MRU VSF TPV studijų programos respondentai - vaikinai mano, kad bendrieji (perkeliamieji) gebėjimai geriausiai ugdomi, mokantis šių dalykų: užsienio kalbų, informacinių technologijų, ES sandaros ir institucijų veiklos, bendravimo psichologijos, etikos pagrindų, Lietuvos kultūros istorijos, vadovavimo psichologijos, kalbos kultūros, dalykinės komunikacijos, socioedukacinio darbo pagrindų bei problemų sprendimo.

MRU VSF TPV studijų programos respondentės - merginos pirmenybę, tobulinant bendruosius (perkeliamuosius) gebėjimus atidavė šiems dalykams: bendravimo psichologijai, informacinių technologijų išmanymui, teisės ir etikos pagrindams, užsienio kalboms ir kalbos kultūrai, problemų sprendimų lavinimui, ES sandaros ir institucijų veiklai, vadovavimo psichologijai, darbui komandoje, dalykinei komunikacijai ir socioedukacinio darbo pagrindams. Nenustatyti MRU

VSF TPV studijų programos studentų pageidavimų skirtumai mokytis atskirų dalykų tarp merginų ir vaikinių.

Apibendrinant MRU VSF TPV studijų programos respondentų nuomonę, galime teigti, kad, plėtojant bendruosius (perkeliamuosius) gebėjimus ir bendrauniversitetinius dalykus, labai svarbūs ir vidutiniškai svarbūs yra šie dalykai: Teisės pagrindai; Informacinių technologijų išmanymas ir gebėjimas jomis naudotis; Užsienio kalbos; Bendravimo psichologija; Kalbos kultūra; Europos Sąjungos sandara ir institucijų veikla; Problemų sprendimas; Vadovavimo psichologija; Tarpasmeniniai konfliktai ir jų sprendimo strategija; Lietuvos kultūros istorija; Dalykinė komunikacija; Darbas komandoje; Socioedukacinio darbo pagrindai.

Šių dalykų pasirinkimą galima būtų vertinti kaip galimybių įsitvirtinti darbo rinkoje sustiprinimą, taikant aukštojoje mokykloje įgytas teorines žinias praktikoje.

Išvados

Ištyrus MRU VSF TPV studijų programą, išryškėja šių bendrųjų (perkeliamųjų) gebėjimų ugdymo galimybės: mokymasis komunikuoti gimtąja ir užsienio kalbomis, mokymasis naudotis informacinėmis technologijomis, gebėjimas būti objektyviais, mokėti apdoroti informaciją ir duomenis, teisingai žodžiu ir raštu pateikti tyrimų rezultatus, gebėti išklausti ir dirbti komandoje, gebėti spręsti problemas turint ribotą informacijos kiekį. Tai dera su reikalavimais, kurie yra pateikti Darnaus vystymosi švietimo strategijoje ir atitinkamuose Lietuvos Respublikos norminiuose dokumentuose.

Apibendrinant visų tyrime dalyvavusių respondentų nuomonę, galime teigti, kad bendrųjų (perkeliamųjų) gebėjimų ugdymui labai svarbios ir vidutiniškai svarbios šios disciplinos bei jų sandai: Teisės pagrindai, Informacinių technologijų išmanymas ir gebėjimas jomis naudotis, Užsienio kalbos, Bendravimo psichologija, Kalbos kultūra, Problemų sprendimas, Vadovavimo psichologija. Tačiau šios institucijos informantai abejingi religijotyros ir pedagogikos pagrindų disciplinoms. Įdomu tai, kad respondentai paminėjo disciplinas, kurių nesimoko (jų nėra programoje), tačiau mano, kad tos disciplinos padeda vystyti bendruosius (perkeliamuosius) gebėjimus. Tai – Pasaulio kultūros istorija, Lietuvos kultūros istorija, Retorikos pagrindai, Socioedukacinio darbo pagrindai, Europos Sąjungos sandara ir institucijų veikla, Tarpasmeniniai konfliktai ir jų sprendimo strategija. Analizuojant studentų atsakymus, matyti, kad jie pageidautų platesnio bendrakultūrinių disciplinų spektro.

Literatūra

- Bankauskienė, N., Augustinienė, A., Čiučiulienė, N. (2009). Kaip parengti kvalifikacijos tobulinimo programą. Mokomoji knyga. Kaunas: Technologija.
- Bankauskienė, N., Nedzinskas, E., Janušauskas, A. (2009). Education of general abilities preparing engineers and judicial officers (the Case of Kaunas Technological University and Mykolas Romeris University). Global cooperation in engineering education: innovative

- technologies, studies and professional development: international conference proceedings, October 1-3, 2009, Kaunas, Lithuania, p. 166-177.
- Bankauskienė, N., Nedzinskas, E. (2010). Teachers about responsibility training of future specialists. Global cooperation in engineering education: innovative technologies, studies and professional development: conference proceedings: October 7-8, 2010, Kaunas University of Technology, Kaunas, Lithuania. Kaunas: Technologija, 86-90.
- Bankauskienė, N., Nedzinskas, E., Janušauskas, A. (2010). Studentai apie mokomąją būsimojo policijos pareigūno praktiką. Visuomenės saugumas ir viešojo tvarka (4): mokslinių straipsnių rinkinys. Mykolo Romerio universitetas. Viešojo saugumo fakultetas: [elektroninis išteklius]. Kaunas: Mykolo Romerio universitetas. 2010-06-28, p. 4-14: iliustr.
- Bitinas, B. (2006). Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas. Vilnius: Kronta.
- Bubnys, G., Smalskys, V. (2005). Policijos valdymo ir rengimo pokyčiai naujosios viešosios vadybos kontekste. Respublikinės mokslinės konferencijos „Teoriniai ir praktiniai statutinių pareigūnų rengimo aspektai“ straipsnių rinkinio medžiaga, pp.78-86. Mykolo Romerio universitetas, Kauno policijos fakultetas.
- Denis, F. (1995). Management Training of Senior Police Officers: A Survey of Seven West – European Countries. – Budapest: Institute for Management Training and Police Research.
- Greičius, S., Nagrockas, R. (2005). Motyvacijos įtaka studijų procesui. Teoriniai ir praktiniai statutinių pareigūnų rengimo aspektai [Elektroninis išteklius]: respublikinė mokslinė konferencija, 2005 m. birželio 10 d., Kaunas: straipsnių rinkinys.
- Jakavičius, V. (1998). Žmogaus ugdymas, Klaipėdos universiteto leidykla.
- Janušauskas, A., Nedzinskas, E. (2008). Professional career of the students of faculty of public security. Global cooperation in engineering education: innovative technologies, studies and professional development : international conference proceedings, October 2-4. 2008, Kaunas, Lithuania, p. 139-142.
- Jovaiša L. (2002). Edukologijos įvadas. Trečiasis leidimas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Jucevičienė, P., Simonaitienė, B. (2008). Tarpdalykinės magistrantūros programa ir jos įgyvendinimo modelis adaptuotas darnaus vystymosi programai. UAB „Biznio mašinų kompanija“, Kaunas.
- Kalesnykas, R. (2003). Policijos pareigūnų rengimas kai kuriuose Europos valstybėse. Jurisprudencija: mokslo darbai. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, t 48 (40), p. 65-78.
- Laurinavičius, A. (2002). Statutinių valstybės tarnybų pareigūnų karjeros ypatumai. Jurisprudencija, t. 35(27), p. 35–45.
- Nedzinskas, E., Janušauskas, A. (2007). Studentų mokomosios praktikos reikšmė rengiant policijos pareigūnus. Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos [Elektroninis išteklius]: mokslinių straipsnių rinkinys, p. 61-69.
- Nedzinskas, E. (2007). Peculiarities of the assessment of a profession chosen by students applying on the data of practice. Global cooperation in engineering education: innovative technologies, studies and professional development: international conference proceedings, October 4-6. Kaunas. Lithuania, p. 121-124.
- Nedzinskas, E., Janušauskas, A. (2007). Ar pakankamas būsimojo policijos pareigūnų rengimas tarnybai : mokomųjų praktikų vertinimo analizė. Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos [Elektroninis išteklius] : mokslinių straipsnių rinkinys, p. 41-50.
- Nedzinskas, E. (2009). Būsimojo teisėsaugos pareigūnų mokomoji praktika, edukacinis aspektas. // Vadyba : mokslo tiriamieji darbai. Vakarų Lietuvos verslo kolegija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla. Nr. 2(14), p. 113-118.
- Nedzinskas, E., Bankauskienė, N. (2009). Training practice – the premise for professionalism of a future officer of law enforcement. Changes in Social and Business Environment Proceedings of the 3th International Conference. Held on November 4-5. Panevėžys, Lithuania, p. 279-288.
- Osborne, D., Gaebler, T. (1992). Reinventing Government. How the Entrepreneurial Spirit is Transforming to the Public Sector. Reading Mass Addison Wesley.
- Pagon, M., Virjent-Novak, B., Djuric, M., Lobnikar, B. (1996). European Systems of Police Education and Training. Policing in Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West. (ed. M. Pagon). – Ljubljana, Slovenia: College of Police and Security Studies.
- Rupšienė, L. (2007). Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
- Rush, G. E. (1991). The Dictionary of Criminal Justice. Third Edition. - Toronto: The Dushkin Publishing Group, Inc., p. 252.
- Samulevičius, S., Simonaitienė, B., Stanišauskienė, V., Katiliūtė, E. (2007). Rekomendacijos inovatyvioms pedagogų rengimo programoms ir jų realizavimui. Vilnius: Mokytojų, kompetencijos centras.
- Smalskys, V. (2007). Policijos personalo rengimas: modernių kvalifikacijų ir kompetencijų paieška. Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos (mokslinių straipsnių rinkinys). Kaunas: Mykolo Romerio universitetas, Viešojo saugumo fakultetas, p. 6-14. (CD).
- Smalskys, V. (2002). Policijos personalo atrankos ir rengimo politikos lyginamieji aspektai (Lenkijos pavyzdžiu). Jurisprudencija, t. 36(28), p.101-112.
- Smalskys, V. (2007). Policijos personalo rengimas: modernių kvalifikacijų ir kompetencijų paieška. Policijos pareigūnų profesinio rengimo aktualijos (mokslinių straipsnių rinkinys). Kaunas: Mykolo Romerio universitetas, Viešojo saugumo fakultetas, p. 6 – 14. (CD).
- Smalskys, V. (2008). Policijos personalo rengimo šiuolaikinės kryptys. Viešojo politika ir administravimas, 23, p. 88-97.
- Tidikis, R. (2002). Policijos mokslų sisteminimo metodologinės prielaidos. Jurisprudencija: mokslo darbai. Vilnius: LTU, t. 35(27).
- Tidikis, R. (2003). Socialinių mokslų tyrimų metodologija. Vilnius: LTU.
- Vitkauskas, K. (2005). Mokomosios praktikos įtaka policijos pareigūnų rengimui. Teoriniai ir praktiniai statutinių pareigūnų rengimo aspektai [Elektroninis išteklius]: mokslinių straipsnių rinkinys, p. 61-69.

ištekliai]: respublikinė mokslinė konferencija, 2005 m. birželio 10 d., Kaunas: straipsnių rinkinys, p. 6-15.
Walsh, W.F. (2002). Policing at the Crossroads: Changing Directions for the new Millennium. International Journal of Police Science & Management. Vol. 1. No 1, p. 17-25.
Žydzūnaitė, V. (2006). Taikomųjų tyrimų metodologijos charakteristikos. Vilnius: Ciklonas.

Teisės aktai

Joint Declaration of the European Ministers of Education convened in Bologna on the 19th of June 1999.
Mokymosi visą gyvenimą memorandumas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija. – Vilnius, 2001.
2003 m. liepos 4 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. IX-1700, patvirtintos Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatos.
2005 m. liepos 22 d. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymą Nr. ISAK-1551 patvirtintos pagrindinių, specialiųjų profesinių ir vientisųjų studijų programų nuostatos.

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijos dėl pagrindinių mokymosi visą gyvenimą kompetencijų, 2005-11-10, COM (2005) 548 final.

PROFESSIONAL TRAINING: GENERAL SKILLS EDUCATION AT UNIVERSITY

S u m m a r y

This paper analyzes Mykolas Romeris University Public Safety Department of Law and Police Activities bachelor's degree program in general education subjects are, highlighting their key skills development. On this basis, all university programs have a strong focus on basic skills education. It is important for the development of various professionals, including police officers. Educationists often wonder how to educate future professionals that they share the ability to adapt to a rapidly changing, challenging and society, should build up the necessary amount of knowledge to be able to apply them in various practical situations, able to analyze, interpret and provide further his career.

Keywords: police officer, student, general skills, bachelor's degree program.

Nijolė Bankauskienė – Kauno technologijos universiteto Socialinių mokslų fakulteto Ugdymo sistemų katedros profesorė, socialinių mokslų (edukologija) daktarė. Edukologijos instituto Edukacinės kompetencijos centro direktorė, 85 mokslinių straipsnių autorė. Mokslinių interesų kryptys – edukologijos istorija, lietuvių kalbos mokymo didaktika, pedagogų rengimas, veiklos tobulinimo tyrimai, komunikacija, pedagogo vaidmenų kaita, kompetencijų raiška socioedukacinė veikla. Tel. 8 37 300 134, el. paštas: nijole.bankauskiene@ktu.lt

Egidijus Nedzinskas – Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Policijos veiklos katedros lektorius, Kauno technologijos universiteto edukologijos krypties doktorantas, 30 mokslinių straipsnių autorius. Mokslinių interesų kryptys – studijų proceso optimizavimas ir karjeros ypatybės, edukacinės ir mokymosi aplinkos, visuomenės saugumas. Tel. 8 37 303 659, el. paštas: e.nedzinskas@mruni.eu